



การ

วิเคราะห์ความคิดเห็นนักท่องเที่ยวและงานวิจัยที่ เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิง สุขภาพของจังหวัด เชียงใหม่: แนวทางสู่การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิง สุขภาพ

พรทิพย์ บุญเที่ยงธรรม¹ มนต์ศิระ จรุงสุทธิ^{2*} อัศวิน แสงพิกุล³
ยุวรี โชคสวนทรัพย์⁴ ศิริพร อำไพลาภสุข⁵ ภควดี วรรณพฤษ⁶

รับบทความ: 28 ตุลาคม 2568 แก้ไขบทความ: 11 พฤศจิกายน 2568 ตอรับบทความ: 17 พฤศจิกายน 2568

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นวิจัยเชิงเอกสาร มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. ศึกษาความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัดเชียงใหม่ 2. ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัดเชียงใหม่ในระยะ 10 ปี ที่ผ่านมา 3.สังเคราะห์งานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อประมวลเป็นแนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัดเชียงใหม่การวิจัยเอกสารใช้วิธีการรวบรวมโดยใช้ข้อมูลทุติยภูมิจากเว็บไซต์ TripAdvisorโดยจำแนกความคิดเห็นออกเป็นความคิดเห็นเชิงบวกและเชิงลบและวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสาร งานวิจัย บทความทางวิชาการ รายงานการศึกษา และนโยบายด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพระยะเวลา 10 ปี ตั้งแต่ ปี 2558-2568 โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ผลการวิจัยพบว่าจังหวัดเชียงใหม่มีศักยภาพด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพจากทรัพยากรธรรมชาติ วัฒนธรรมท้องถิ่น การบริการด้านสปา สมุนไพร และการแพทย์แผนไทยที่ได้รับการยอมรับในระดับสากล ปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการพัฒนา ได้แก่ การสนับสนุนจากภาครัฐ ความร่วมมือของภาคเอกชนและชุมชน รวมทั้งการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการประชาสัมพันธ์ อย่างไรก็ตาม ยังพบปัญหาในด้านการบริหารจัดการเชิงบูรณาการ บุคลากรที่มีทักษะเฉพาะทางไม่เพียงพอ และการขาดแผนการพัฒนาระยะยาวที่ชัดเจน ข้อเสนอแนะ คือ ควรพัฒนาแผนกลยุทธ์การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแบบบูรณาการ โดยเชื่อมโยงระหว่างหน่วยงานรัฐ ภาคเอกชน และชุมชนท้องถิ่น รวมทั้งพัฒนาองค์ความรู้และมาตรฐานบริการด้านสุขภาพให้ได้ตามเกณฑ์สากล ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในมิติของสิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม และเศรษฐกิจ เพื่อให้จังหวัดเชียงใหม่ก้าวสู่การเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพที่ยั่งยืนในภูมิภาค

คำสำคัญ: นักท่องเที่ยว การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ จังหวัดเชียงใหม่ การวิจัยเชิงเอกสาร

¹⁻⁶ คณะการท่องเที่ยวและการโรงแรม มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

* อีเมล: jaroonsit@yahoo.com

The Analysis Tourist Perceptions and Related Studies on Health Tourism in Chiang Mai: Toward Sustainable Health Tourism Development

Pornthip Boontheingtham¹
Monsira Jaroonsit^{2*}
Aswin Sangpikul³
Yuwaree Choksuansap⁴
Siriporn Ampailapsuk⁵
Pakawadee Vanapruk⁶

Abstract

This documentary research aims to: 1) study tourists' opinions towards health tourism in Chiang Mai Province, 2) study research related to health tourism in Chiang Mai Province over the past 10 years, and 3) synthesize related research to compile guidelines for promoting health tourism in Chiang Mai Province. The documentary research methodology involved collecting secondary data from the TripAdvisor website, categorizing opinions into positive and negative, and analyzing data from documents, research papers, academic articles, educational reports, and health tourism policies over a 10-year period from 2015 to 2025, using content analysis. The research findings revealed that Chiang Mai Province has potential for health tourism due to its natural resources, local culture, and internationally recognized spa services, herbal products, and traditional Thai medicine. Key factors influencing development include government support, cooperation from the private sector and local communities, as well as the use of digital technology for promotion. However, problems were identified in integrated management, insufficient skilled personnel, and a lack of clear long-term development plans. The recommendation is to develop an integrated health tourism strategic plan, linking government agencies, the private sector, and local communities. Furthermore, knowledge and health service standards should be developed to meet international criteria, promoting health tourism in its environmental, cultural, and economic dimensions to position Chiang Mai Province as a sustainable health tourism hub in the region.

Keywords: Tourists, Health Tourism, Chiang Mai Province, Documentary Research

¹⁻⁶ Faculty of Tourism and Hospitality, Dhurakij Pundit University

* Email: jaroonsit@yahoo.com

บทนำ

อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในปัจจุบันถือเป็นปัจจัยสำคัญที่ขับเคลื่อนเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ โดยสามารถสร้างรายได้ในระดับที่มีนัยสำคัญ นอกจากนี้ การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพยังได้รับการส่งเสริมและได้รับความนิยมอย่างแพร่หลาย เนื่องจากประชาชนหันมาให้ความสำคัญกับการดูแลสุขภาพมากยิ่งขึ้น ซึ่งรูปแบบการท่องเที่ยวที่มีศักยภาพและควรได้รับการสนับสนุนในบริบทของการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพนั้นกำลังเป็นที่นิยมในหมู่คนรุ่นใหม่ ซึ่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพมักมุ่งเน้นการใช้เวลาว่างเพื่อพักผ่อนในสถานที่ที่มีสภาพแวดล้อมที่สวยงามและผ่อนคลาย โดยนักท่องเที่ยวสามารถทำกิจกรรมที่ส่งเสริมสุขภาพ เช่น การอาบน้ำแร่หรือแช่น้ำแร่ร้อน การเข้าสปา และการนวดแผนโบราณ ซึ่งมีส่วนช่วยฟื้นฟูสุขภาพกายและจิตใจ (พรทิพย์ บุญเที่ยงธรรม และ คณะ, 2568) การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ (Health Tourism) นับเป็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่ได้รับความนิยมเพิ่มขึ้นในระดับโลกและระดับประเทศ เนื่องจากกระแสการดูแลสุขภาพแบบองค์รวม (Holistic Health) ได้รับความนิยมในกลุ่มนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ ซึ่งมองหาแหล่งพักผ่อนที่สามารถผสานระหว่างการท่องเที่ยวและการดูแลสุขภาพเข้าด้วยกัน จังหวัดเชียงใหม่ถือเป็นหนึ่งในจุดหมายปลายทางที่มีศักยภาพสูงในการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ด้วยทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการแพทย์แผนไทยสมุนไพร และบริการเพื่อสุขภาพต่างๆ เช่น สปา โยคะ และกิจกรรมเชิงบำบัด จึงเป็นปัจจัยสำคัญที่เอื้อต่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวในรูปแบบดังกล่าว (สุประภาดา สายะพันธ์ และ สุประภาดา สายะพันธ์, 2567).

จังหวัดเชียงใหม่มีองค์ประกอบที่เหมาะสมต่อการเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในภูมิภาค อย่างไรก็ตามจากการทบทวนวรรณกรรมพบว่าการส่งเสริมการท่องเที่ยวสุขภาพจังหวัดเชียงใหม่ยังขาดการประมวลองค์ความรู้ในภาพรวม ทั้งมิติความเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีอยู่และองค์ความรู้จากงานวิจัยในฐานข้อมูล ดังนั้น การวิเคราะห์มุมมองของนักท่องเที่ยวและองค์ความรู้จากงานวิจัยจะช่วยส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ แต่การพัฒนาที่ผ่านมายังขาดการประมวลภาพรวมอย่างเป็นระบบ ทั้งในมิติของความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวและการรวบรวมองค์ความรู้จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องอย่างเป็นรูปธรรม (ชญาณิศา วงษ์พันธ์ุ, 2565) การทำความเข้าใจเสียงของนักท่องเที่ยวโดยเฉพาะจากแหล่งข้อมูลทุดิจิทัลเช่นเว็บไซต์ TripAdvisor จึงเป็นอีกหนึ่งแนวทางที่สามารถสะท้อนภาพรวมการรับรู้ ปัญหา และความคาดหวังของผู้ใช้บริการได้อย่างตรงไปตรงมา ในขณะเดียวกัน การสังเคราะห์งานวิจัยในช่วงทศวรรษที่ผ่านมาเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในจังหวัดเชียงใหม่ ก็จะช่วยส่งเสริมแนวทางการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ (บุษราภรณ์ กอบกิจพานิชผล และ อีรพันธ์ ทศนิยม, 2565) โดยผู้วิจัยได้ใช้วิธีการวิจัยเชิงเอกสาร ซึ่งผู้วิจัยหวังว่าจะได้ประโยชน์จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นการพัฒนาแนวทางการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพจังหวัดเชียงใหม่ให้ดียิ่งขึ้นต่อไปในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัดเชียงใหม่

การวิเคราะห์ความคิดเห็นนักท่องเที่ยวและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัดเชียงใหม่ :
แนวทางสู่การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ

2. เพื่อศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัดเชียงใหม่ในระยะ 10 ปี
ตั้งแต่ พ.ศ.2558 - 2568

3. เพื่อสังเคราะห์งานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อประมวลเป็นแนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ
ของจังหวัดเชียงใหม่

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

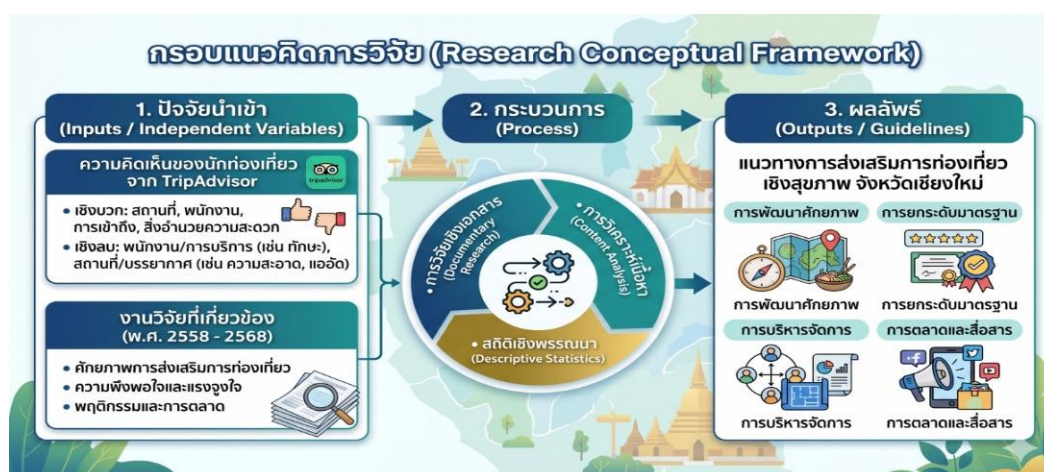
ความหมายการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ (Health Tourism)

การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ (Health Tourism) เป็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่ผสมผสานระหว่างการเดินทางกับการดูแลสุขภาพ โดยมุ่งเน้นการฟื้นฟูร่างกายและจิตใจ (พรทิพย์ บุญเที่ยงธรรม และคณะ, 2568) ซึ่งครอบคลุมกิจกรรมต่างๆ เช่น การใช้บริการสปา การนวดแผนโบราณ การอาบหรือแช่น้ำแร่ รวมถึงการบำบัดด้วยธรรมชาติตามแนวคิดสุขภาพแบบองค์รวม (Holistic Health) ที่ได้รับความนิยมเพิ่มขึ้นในกลุ่มนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและต่างชาติ (สุประภาดา สายะพันธ์ และ สุมาลี พุ่มภิญโญ, 2567)

ศักยภาพของการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในจังหวัดเชียงใหม่

จังหวัดเชียงใหม่ได้รับการยอมรับว่าเป็นหนึ่งในจุดหมายปลายทางที่มีศักยภาพสูงสำหรับการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ เนื่องจากมีทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการแพทย์แผนไทย สมุนไพร และบริการสุขภาพที่หลากหลาย เช่น สปา โยคะ และกิจกรรมเชิงบำบัด (บุษราภรณ์ กอบกิจพานิช ผล และธีรพันธ์ ทักษิณ, 2565) นอกจากนี้ ยังมีแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพที่สำคัญ เช่น น้ำพุร้อน ซึ่งมีการศึกษาความเป็นไปได้ในการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนเพื่อรองรับการท่องเที่ยววิถีใหม่ (ชญาณิศา วงษ์พันธ์, 2565)

กรอบแนวคิดการวิจัย



ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

จากภาพกรอบแนวคิดการวิจัยที่สร้างขึ้นจากการศึกษาเชิงเอกสาร (Documentary Research) สามารถสรุปสาระสำคัญได้ดังนี้

โครงสร้างของงานวิจัยชิ้นนี้เป็นการเชื่อมโยงข้อมูลจากอดีตและปัจจุบันเพื่อสร้างแนวทางในอนาคต โดยแบ่งออกเป็น 3 ส่วนหลัก:

1. ปัจจัยนำเข้า (Inputs / Independent Variables) ผู้วิจัยใช้ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) จาก 2 แหล่งสำคัญ เพื่อให้เห็นภาพรวมทั้งในมุมมองของผู้บริโภคและเชิงวิชาการ:

- เสียงจากผู้ให้บริการ (TripAdvisor): วิเคราะห์ทั้งจุดแข็ง (ความประทับใจในบริการ/บรรยากาศ) และจุดอ่อน (ปัญหาด้านความสะอาด/ทักษะพนักงาน) เพื่อหาช่องว่างในการพัฒนา
- ฐานข้อมูลทางวิชาการ (พ.ศ. 2558 - 2568): รวบรวมงานวิจัยในรอบ 10 ปี เพื่อดูแนวโน้มพฤติกรรมนักท่องเที่ยวและศักยภาพของพื้นที่ที่มีการศึกษาไว้แล้ว

2. กระบวนการ (Process) ใช้ระเบียบวิธีวิจัย เชิงเอกสาร (Documentary Research) เป็นหัวใจหลัก โดยมีเทคนิคการจัดการข้อมูลดังนี้:

- การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis): เพื่อจัดกลุ่มและสังเคราะห์ประเด็นสำคัญจากเอกสารและวีว
- สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics): เพื่อสรุปภาพรวมของข้อมูลเชิงปริมาณ เช่น ความถี่ของประเด็นที่ถูกกล่าวถึงบ่อยที่สุด

3. ผลลัพธ์ (Outputs / Guidelines) เป้าหมายสูงสุดคือการได้ "แนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ จังหวัดเชียงใหม่" ที่ครอบคลุม 4 มิติ:

1. การพัฒนาศักยภาพ: ดึงจุดเด่นเรื่องสมุนไพรและภูมิปัญญาไทยมาเป็นจุดขาย
2. การยกระดับมาตรฐาน: ปรับปรุงสถานประกอบการให้ได้รับมาตรฐานสากลและมีความสะอาด
3. การบริหารจัดการ: การร่วมมือกันระหว่างภาครัฐและเอกชนอย่างเป็นระบบ
4. การตลาดและสื่อสาร: การใช้เทคโนโลยีเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายที่รักสุขภาพทั่วโลก

สรุปสาระสำคัญ กรอบแนวคิดนี้สะท้อนให้เห็นว่า งานวิจัยไม่ได้เพียงแค่วรรวบรวมเอกสาร แต่เป็นการสังเคราะห์ปัญหาจากนักท่องเที่ยวจริงผสมผสานกับหลักฐานทางวิชาการ เพื่อสร้างเป็นแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของเชียงใหม่ให้เป็นรูปธรรมและยั่งยืน

วิธีการดำเนินการวิจัย

ประชากรและผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

การวิเคราะห์ความคิดเห็นนักท่องเที่ยวและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิง สุขภาพของจังหวัดเชียงใหม่ :

แนวทางสู่การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ

ประชากรครั้งนี้ คือ เว็บไซต์ทททได้แก่ เว็บไซต์ TripAdvisor และ เอกสารการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับท่องเที่ยวเชิงสุขภาพจังหวัดเชียงใหม่ จากฐานข้อมูล TCI (Thailand Citation Index) และ Google Scholarและวิทยานิพนธ์ที่เกี่ยวข้อง

การรวบรวมข้อมูล เครื่องมือและการวิเคราะห์ข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล

สำหรับวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ผู้วิจัยเก็บรวบรวมความคิดเห็นด้านบวกและด้านลบของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัดเชียงใหม่ในด้านสปา น้ำพุร้อน จาก Tripadvisor โดยเก็บย้อนหลังด้วยการรวบรวมข้อมูลความเห็นของนักท่องเที่ยว สำหรับวัตถุประสงค์ข้อ 2 ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจำนวน 17 เรื่อง ฐานข้อมูล TCI และ Google Scholar ในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา ระหว่างปี พ.ศ. 2558 -2568 โดยเป็นผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพจังหวัดเชียงใหม่และสืบค้นจากประเด็นที่สำคัญที่เกี่ยวข้องกับแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพจังหวัดเชียงใหม่ สำหรับวัตถุประสงค์ข้อ 3เป็นการสังเคราะห์งานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อประมวลเป็นแนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัดเชียงใหม่

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยสร้างแบบสำรวจข้อมูลขึ้นมา (Survey Form) 2 ชุด โดยชุดแรกเป็นการเก็บข้อมูลตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ส่วนชุดที่สองเป็นการใช้การรวบรวมงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและการสังเคราะห์ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2และ 3 โดยทั้ง 2 ชุดมาจากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง (สุวิชา ศรีถาน, ปรีดา ไชยา และ เอมอร ดิสปัญญา, 2565; บุชราภรณ์ กอบกิจพานิชผล และ ชีรพันธ์ ทศนิยม, 2565) โดยได้ทำการปรับปรุงเนื้อหาเพื่อให้ตรงกับวัตถุประสงค์การวิจัยในครั้งนี้ ชุดแรกใช้เก็บข้อมูลตามวัตถุประสงค์ข้อ 1 เช่นการวิเคราะห์ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวด้านบวกและด้านลบและชุดที่สองใช้เก็บข้อมูลตามวัตถุประสงค์ข้อ 2 โดยเก็บข้อมูลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพจังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งผู้วิจัยได้ทดลองใช้แบบสำรวจทั้ง 2 ชุด เพื่อทดลองเก็บข้อมูล พบว่า แบบสำรวจทั้ง 2 ชุดนี้สามารถเก็บข้อมูลได้ตรงตามวัตถุประสงค์การวิจัยทั้ง 2 ข้อ

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวเชิงบวกและเชิงลบและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัดเชียงใหม่โดยจัดหมวดหมู่ของข้อมูล และใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) เช่น ความถี่และร้อยละ เพื่อการนำเสนอข้อมูล

ผลการวิจัย

ตารางที่ 1 แสดงความคิดเห็นด้านบวกของนักท่องเที่ยวที่มีการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัดเชียงใหม่สปีและน้ำพุร้อน

ประเด็นความคิดเห็น	จำนวนคน	ร้อยละ	ตัวอย่างความคิดเห็นด้านบวกของนักท่องเที่ยว มีต่อการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพจังหวัดเชียงใหม่
สปี			
1.สถานที่สวยงาม บรรยากาศสงบร่มรื่น	92	46	“บรรยากาศที่น่าตื่นตาตื่นใจและสวยงาม” “บรรยากาศสบายๆ สบายกับเป็นร้านสปี
2. พนักงานนวดดีมีความ ชำนาญ กดโดนถูกจุด	50	25	“การนวดเป็นมืออาชีพและสถานที่สะอาด” “การนวดก็ยอดเยี่ยมคอ / หลัง / ไหล่ / หัวหนึ่งและ รู้สึกมีความสุขจริงๆ”
3. พนักงานบริการและ ดูแลดี	40	20	“การบริการที่ดี ใส่ใจลูกค้ามีความเป็นมืออาชีพ”
4. ราคาไม่แพง	18	9	“ราคาที่ดีและเป็นประสบการณ์ที่น่าพอใจมาก”
รวม	200	100	
น้ำพุร้อน			
1. บรรยากาศดี มี ให้บริการบ้านพักเหมาะแก่ การพักผ่อน	95	47.5	“บรรยากาศดี มีให้บริการบ้านพัก ลานกางเต็นท์ มีบ่อ แช่เท้าบ่ออุณหภูมิ ร้อน มีสระให้แช่ตัว แยกเด็ก ผู้ใหญ่” “เป็นสถานที่ที่เหมาะสมกับการพักผ่อน”
2. การเดินทางสะดวก	80	37.5	“เป็นที่ท่องเที่ยวไม่ไกลจากตัวเมือง เดินทางสะดวก” “การเดินทางง่ายสะดวกสบาย”
3.เจ้าหน้าที่ดูแลดีบริการดี	20	10	“เจ้าหน้าที่ใจดี ดูแลเรื่องผสมน้ำในบ่อแช่ตามอุณหภูมิ ที่เราชอบ คอยดูแลสอบถามตลอด ” “เจ้าหน้าที่เอาใจใส่ มีความเป็นกันเอง”
4. มีสิ่งอำนวยความสะดวก ครบครัน	5	5	“มีร้านอาหารและบ้านพักคอยให้บริการ” “มีสิ่งอำนวยความสะดวกพร้อมดูแลนักท่องเที่ยว”
รวม	200	100	

จากตารางที่ 1 ผลการวิจัยพบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีความคิดเห็นเชิงบวกด้านสปีในจังหวัดเชียงใหม่ เช่น ด้านสถานที่สวยงามบรรยากาศสงบร่มรื่น คิดเป็นร้อยละ 46 รองลงมาด้านพนักงานนวดดีมีความชำนาญ กดโดนถูกจุด คิดเป็นร้อยละ 25 ด้านพนักงานบริการและดูแลดี คิดเป็นร้อยละ 20 และด้านราคาไม่แพง

การวิเคราะห์ความคิดเห็นนักท่องเที่ยวและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิง สุขภาพของจังหวัดเชียงใหม่ :
 แนวทางสู่การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ

คิดเป็นร้อยละ 9 ตามลำดับ ส่วนด้านน้ำพุร้อนนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีความคิดเห็นเชิงบวก เช่น บรรยากาศดี มีให้บริการบ้านพักเหมาะแก่การพักผ่อน คิดเป็นร้อยละ 47.5 รองลงมาด้านการเดินทางสะดวก คิดเป็นร้อยละ 37.5 ด้านเจ้าหน้าที่ดูแลดีบริการดี คิดเป็นร้อยละ 10 และด้านมีสิ่งอำนวยความสะดวกครบครัน คิดเป็นร้อยละ 5 ตามลำดับ

ตารางที่ 2 แสดงการจัดหมวดหมู่ความคิดเห็นด้านบวกของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการท่องเที่ยวท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัดเชียงใหม่สปาและน้ำพุร้อน

หมวดหมู่ความคิดเห็นด้านบวก	ความถี่ (จำนวนคน)	ร้อยละ
1.ด้านสถานที่และบรรยากาศ (physical environment)		
1.1 สถานที่สวยงาม บรรยากาศร่มรื่น (สปา)	187	46.75
1.2 บรรยากาศดี เหมาะแก่การพักผ่อน (น้ำพุร้อน)		
2. ด้านพนักงานและการบริการ (employees and services)	128	32
2.1 พนักงานบริการและดูแลดี (สปา)		
2.2 เจ้าหน้าที่ดูแลดีบริการดี (น้ำพุร้อน)		
2.3 ราคาไม่แพง (สปา)		
2.4 พนักงานนวดดีมีความชำนาญ กตัญญู (สปา)		
3. ด้านการเข้าถึง (accessibility)	80	20
3.1 การเดินทางสะดวก (น้ำพุร้อน)		
4. ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก (facilities)	5	1.25
4.1 มีสิ่งอำนวยความสะดวกครบครัน (น้ำพุร้อน)		
Total	400	100

จากตารางที่ 2 แสดงการจัดหมวดหมู่ความคิดเห็นด้านบวกของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพทั้งสปาและน้ำพุร้อนของจังหวัดเชียงใหม่ สามารถจัดหมวดหมู่ได้ 4 ด้าน ได้แก่ 1) หมวดหมู่วัฒนธรรมสถานที่และบรรยากาศมากที่สุด โดยมีความคิดเห็นด้านนี้ คิดเป็นร้อยละ 46.75 2) หมวดหมู่วัฒนธรรมพนักงานและการบริการ คิดเป็นร้อยละ 32 3) หมวดหมู่ด้านการเข้าถึง คิดเป็นร้อยละ 20 และ 4) หมวดหมู่ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก คิดเป็นร้อยละ 1.25 ตามลำดับ

ตารางที่ 3 แสดงความคิดเห็นด้านลบของนักท่องเที่ยวที่มีการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัดเชียงใหม่ สปาและน้ำพุร้อน

รายละเอียดความคิดเห็น	จำนวน คน	ร้อยละ	ตัวอย่างความคิดเห็นด้านลบของ นักท่องเที่ยวต่อการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ จังหวัดเชียงใหม่
สปา			
1. พนักงานนวดแย่	10	50	“เป็นการนวดที่แย่ที่สุดในชีวิตที่เคยนวดมา ไปนวดกันกับครอบครัวสามีที่เป็น ชาวต่างชาติพนักงานนวดไม่เป็น การใช้ผ้า น้ำมัน วิธีการนวดคือเรียกว่าถูๆ ไล่ไปกับ น้ำมัน ที่ใส่น้ำมันจนแทบเรียกว่าอาบน้ำได้ เลย ”
2. ราคาแพง	5	25	“มีความรู้สึกที่ราคาแพงเมื่อเทียบกับ คุณภาพ”
3. การบริการยอแย่	5	25	“เราทำการจองทางโทรศัพท์และระบุที่ตั้ง ไนท์บาราร์ แต่ไม่มีการจองภายใต้ชื่อหรือ เมื่อเรามาถึง การบริการลูกค้าแย่นี่”
รวม	20	100	
น้ำพุร้อน			
1. พนักงานหรือเจ้าหน้าที่บริการไม่ดี	10	50	“เจ้าหน้าที่ ขาดการดูแลรักษาเอาใจใส่”
2. สถานที่คับแคบหรือแออัด	7	35	“ช่วงวันหยุดยาวหรือเทศกาลคนเยอะมาก เกินไม่ควรไปรวมถึงสถานที่ก็แออัดคับแคบ”
3. พื้นที่บริเวณน้ำพุร้อนไม่สะอาด	2	10	“บริเวณโดยรอบ ไม่ค่อยสะอาดเท่าไร ไม่ ค่อยมีคนดูแล”
4. ราคาค่าธรรมเนียมเข้าสถานที่แพง	1	5	“ราคาธรรมเนียมแรกเข้าแพงเกินไปหน่อย”
รวม	20	100	

จากตารางที่ 3 ผลการวิจัยพบว่าความคิดเห็นเชิงลบของนักท่องเที่ยวด้านสปาของจังหวัดเชียงใหม่ พบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีความคิดเห็น ด้านพนักงานนวดแย่คิดเป็นร้อยละ 50 รองลงมา ด้านราคาแพงคิดเป็น ร้อยละ 25 และการบริการยอแย่ คิดเป็นร้อยละ 25 ตามลำดับ ส่วนด้านน้ำพุร้อนนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มี ความคิดเห็นเชิงลบในด้าน พนักงานหรือเจ้าหน้าที่บริการไม่ดีคิดเป็นร้อยละ 50 รองลงมา สถานที่คับแคบหรือ แออัดคิดเป็นร้อยละ 35 ด้านพื้นที่บริเวณน้ำพุร้อนไม่สะอาดคิดเป็นร้อยละ 10 และด้านราคาค่าธรรมเนียมเข้า สถานที่แพงคิดเป็นร้อยละ 5 ตามลำดับ

การวิเคราะห์ความคิดเห็นนักท่องเที่ยวและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัดเชียงใหม่ :
 แนวทางสู่การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ

ตารางที่ 4 แสดงการจัดหมวดหมู่ความคิดเห็นด้านลบของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัดเชียงใหม่

หมวดหมู่ความคิดเห็นด้านลบ	ความถี่ (จำนวนคน)	ร้อยละ
1. ด้านพนักงานและการบริการ (employees and services) 1.1 พนักงานนวดแย้ (สปา) 1.2 ราคาแพง (สปา) 1.3 การบริการยอแด่ (สปา) 1.4 พนักงานหรือเจ้าหน้าที่บริการไม่ดี (น้ำพุร้อน) 1.5 ราคาค่าธรรมเนียมเข้าสถานที่แพง (น้ำพุร้อน)	31	77.50
2. ด้านสถานที่และบรรยากาศ (physical environment) 2.1 สถานที่คับแคบหรือแออัด (น้ำพุร้อน) 2.2 พื้นที่บริเวณน้ำพุร้อนไม่สะอาด (น้ำพุร้อน)	9	22.50
Total	40	100

จากตารางที่ 4 แสดงการจัดหมวดหมู่ความคิดเห็นด้านลบของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพทั้งสปาและน้ำพุร้อนของจังหวัดเชียงใหม่ สามารถจัดหมวดหมู่ได้ 2 ด้าน ได้แก่ 1) หมวดหมูด้านพนักงานและบริการมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 77.50 และ 2) หมวดหมู่สถานที่และบรรยากาศ คิดเป็นร้อยละ 22.50 ตามลำดับ

ตารางที่ 5 แสดงการจำแนกประเภทงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัดเชียงใหม่

ประเภทงานวิจัยที่เผยแพร่	จำนวนเรื่อง (ร้อยละ)
1.บทความวิจัยในฐานข้อมูล TCI (Thailand Citation Index)	15 (88.24 %)
2.วิทยานิพนธ์ (thesis)	2 (11.76 %)
รวม	17 (100 %)

จากตารางที่ 5 แสดงการจำแนกประเภทงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัดเชียงใหม่ พบว่าสามารถแยกประเภทงานวิจัยที่เผยแพร่ ได้ 2 ประเภท ได้แก่ 1) บทความวิจัยในฐานข้อมูล TCI (Thailand Citation Index) มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 88.24 และ 2) วิทยานิพนธ์ (thesis) คิดเป็นร้อยละ 11.76 ตามลำดับ

ตารางที่ 6 แสดงการวิเคราะห์จำแนกตามวิธีการศึกษาและจำนวนของงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัดเชียงใหม่

วิธีการศึกษา	จำนวนเรื่อง (ร้อยละ)
วิจัยเชิงปริมาณ	9 (52.94%)
วิจัยผสมผสาน	6 (35.29%)
วิจัยเชิงคุณภาพ	2 (11.77%)
รวม	17 (100%)

จากตารางที่ 6 แสดงการวิเคราะห์จำแนกตามวิธีการศึกษาและจำนวนของงานวิจัยพบว่า มีวิธีการศึกษา 3 ประเภท ได้แก่ 1) วิจัยเชิงปริมาณมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 52.94 2) วิจัยผสมผสาน คิดเป็นร้อยละ 35.29 และ 3) วิจัยเชิงคุณภาพคิดเป็นร้อยละ 11.77 ตามลำดับ

จากข้อมูลที่มาของงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัดเชียงใหม่ในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา ดังแสดงในตารางที่ 5 ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลโดยสังเคราะห์องค์ความรู้ที่สำคัญสำหรับแนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัดเชียงใหม่ในด้านต่างๆ ไว้ 6 ประเด็น ดังนี้

ตารางที่ 7 แสดงการจำแนกหัวข้อวิจัยที่ศึกษาจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัดเชียงใหม่

หัวข้อที่ศึกษา	จำนวนเรื่อง
1. ด้านศักยภาพส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพด้านสปาและการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว น้ำพุร้อน	7
2. ปัจจัยด้านความพึงพอใจและแรงจูงใจการใช้สปา	4
3. ด้านพฤติกรรมนักท่องเที่ยวและการตลาดของสปาและน้ำพุร้อน	6
รวม	17

จากตารางที่ 7 แสดงการจำแนกหัวข้อวิจัยที่ศึกษาและจำนวนเรื่องที่ศึกษาจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพจังหวัดเชียงใหม่ พบว่า สามารถแยกได้ทั้งหมด 3 หัวข้อ ได้แก่ 1) ด้านศักยภาพส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพด้านสปาและการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว น้ำพุร้อน จำนวน 7 เรื่อง 2) ปัจจัยด้านความพึงพอใจและแรงจูงใจการใช้สปา จำนวน 4 เรื่อง และ 3) ด้านพฤติกรรมนักท่องเที่ยวและการตลาดของสปาและน้ำพุร้อน จำนวน 6 เรื่อง

ตารางที่ 8 การสังเคราะห์แนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัดเชียงใหม่จากการวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิเคราะห์ความคิดเห็นนักท่องเที่ยวและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัดเชียงใหม่ :
 แนวทางสู่การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ

ประเด็น	แหล่งข้อมูล	แนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวบ่อน้ำพุร้อนและการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัดเชียงใหม่
1.ด้านส่งเสริมศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ	ชญาณิศา วงษ์พันธุ์ (2565) วิชา ศรีถาน, ปรีดา ไชยา และ เอมอร ดิสปัญญา, (2565) งามนิจ แสนนำพล, มณวิภา ยาเจริญ, และ จารุณี ศรีบุรี (2566)	ผลการวิจัยเสนอให้ภาครัฐและผู้ประกอบการธุรกิจควรร่วมมือกันในการส่งเสริมศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในจังหวัดเชียงใหม่ เช่น 1. ส่งเสริมการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ เช่น น้ำพุร้อน และ ภูมิปัญญาท้องถิ่น ประกอบไปด้วย การแพทย์แผนไทย สมุนไพร โดยบูรณาการระหว่างหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และชุมชนท้องถิ่น 2. พัฒนามาตรฐานสถานบริการสุขภาพ (Spa, Wellness, Yoga, Detox Center) ให้ได้มาตรฐานสากล และปลอดภัย
2.ด้านการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว	ประทีป พิษทองกลาง, พิมลพรรณ ปันทะเลิศ, ชิมมเรศ บริสุทธิ์ และ กมลรส วรรณพรม (2561)	ผลการวิจัยเสนอให้ภาครัฐและผู้ประกอบการธุรกิจควรร่วมมือกันในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในจังหวัดเชียงใหม่ เช่น 1. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและภาคธุรกิจควรร่วมมือกันและช่วยกันพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ จังหวัดเชียงใหม่ให้มีความยั่งยืนทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม โดยใช้หลักของการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนมาประยุกต์ 2. ทางจังหวัดควรทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัด เพื่อให้การพัฒนาและการดำเนินงานเป็นไปในทิศทางเดียวกัน และมีระบบการติดตามผลของการดำเนินงานตามแผนยุทธศาสตร์ที่วางไว้
3.การสร้างภาพพจน์	ธัญยา พรหมบุรมย์ และ นฤมล กิมภรณ์ (2558) รัมภ์ดา สารอุป และ มณฑกานติ ชุบชูวงศ์ (2564)	ผลการวิจัยเสนอให้ผู้ประกอบในแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในจังหวัดเชียงใหม่ควรให้ความสำคัญด้านพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น ห้องอาบน้ำแร่ สปา โซนพักผ่อน ให้มีความเป็นสากลแต่ยังคงเอกลักษณ์ล้านนา รวมถึงยกระดับคุณภาพการบริการของพนักงาน โดยอบรมบุคลากรด้าน

ประเด็น	แหล่งข้อมูล	แนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวบ่อน้ำพุร้อนและการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัดเชียงใหม่
		Wellness Hospitality และทักษะภาษาให้สอดคล้องกับราคาค่าบริการที่เหมาะสม และโปร่งใส เพื่อสร้างความไว้วางใจในกลุ่มนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ
4. การสร้างแรงจูงใจ	ปัทมพร อิมวิทยา และ ศรัญญา กันตะบุตร (2564)	ผลการวิจัยเสนอให้ผู้ประกอบในแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในจังหวัดเชียงใหม่ควรให้ความสำคัญในด้านสร้างแรงจูงใจแก่นักท่องเที่ยวด้วยการจัดทำแพ็คเกจท่องเที่ยวเชิงสุขภาพร่วมกับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม (Wellness & Cultural Package)ควบคู่กับการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อดิจิทัลและผู้มีอิทธิพลออนไลน์ (Influencers)
5.ด้านพฤติกรรมนักท่องเที่ยว	มนไท เจริญญะ (2564) ;นันทัย เกาตระกุล และ ภัทรพรรณ วรรณลักษณ์ (2563)	ผลการวิจัยเสนอให้ผู้ประกอบในแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในจังหวัดเชียงใหม่ ควรศึกษาศึกษาพฤติกรรมและความต้องการของนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและต่างชาติอย่างต่อเนื่อง รวมถึงออกแบบประสบการณ์การท่องเที่ยว (Experience Design) ที่ตอบโจทย์การพักผ่อนและฟื้นฟูสุขภาพแบบองค์รวม
6.ด้านการตลาด	ชญาณิศา วงษ์พันธุ์,ชวลีย์ ณ ถกลาง และ เสรี วงษ์มณฑา (2565) นิชรรัตน์ อริญชัย, ธนโชติ และนันทน์หทัยตันสุหัช (2566)	ผลการวิจัยเสนอให้ทางจังหวัดควรส่งเสริมทำกลยุทธ์การตลาดให้มีความน่าดึงดูดใจให้มากขึ้น เช่น 1.พัฒนากลยุทธ์การตลาดแบบเฉพาะกลุ่ม (Segmented Marketing) โดยเน้นกลุ่มนักท่องเที่ยวที่สนใจสุขภาพและความเป็นธรรมชาติ 2.หน่วยงานที่เกี่ยวข้องของเชียงใหม่ควรประชาสัมพันธ์และโฆษณา ควรทำอะไรด้านเชิญชวนให้มาท่องเที่ยวแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพจังหวัดเชียงใหม่

อภิปรายผล

ผลการวิจัยเรื่อง การวิเคราะห์ความคิดเห็นนักท่องเที่ยวและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัดเชียงใหม่ : แนวทางสู่การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพที่ยั่งยืน สามารถอภิปรายสรุปผลตามวัตถุประสงค์ทั้ง 3 ข้อ ดังนี้

ด้านความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัดเชียงใหม่ทั้งด้านบวกและด้านลบตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ผู้วิจัยพบว่า นักท่องเที่ยวแสดงความคิดเห็นด้านบวกส่วนใหญ่ในด้านสถานที่และบรรยากาศ ด้านพนักงานและการบริการ ด้านการเข้าถึง ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ตามลำดับ ส่วนความคิดเห็นด้านลบนักท่องเที่ยวแสดงความคิดเห็นด้านพนักงานและการบริการและด้านสถานที่และบรรยากาศตามลำดับ ผลวิจัยข้างต้นสอดคล้องกับงานวิจัยของพรทิพย์ บุญเที่ยงธรรม และ คณะ (2568) พบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่แสดงความคิดเห็นในเชิงบวกมากกว่าเชิงลบเนื่องจากแหล่งท่องเที่ยวบ่อน้ำพุร้อนจังหวัดระนอง นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ให้คำวิจารณ์เชิงบวกมากกว่าคำวิจารณ์เชิงลบเพราะแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพจังหวัดระนองได้รับการพัฒนาต่อเนื่อง

ด้านศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัดเชียงใหม่ในระยะ 10 ปี ที่ผ่านมาตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ผู้วิจัยพบว่า มีประเภทยานิพนธ์ที่เผยแพร่ ได้แก่ บทความวิจัยในฐานข้อมูล TCI (Thailand Citation Index) และ วิทยานิพนธ์ (thesis) โดยมีหัวข้อวิจัยที่ศึกษาได้แก่ ด้านศักยภาพส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและด้านการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว, ปัจจัยด้านความพึงพอใจและแรงจูงใจและด้านพฤติกรรมนักท่องเที่ยวและการตลาด โดยมีวิธีการศึกษาได้แก่ ศึกษาวิจัยเชิงปริมาณ วิจัยผสมผสานและวิจัยเชิงคุณภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ บุชรารักษ์ กอบกิจพานิชผล และ ธีรพันธ์ ทศนิยม (2565) พบว่า ได้ศึกษาแนวทางการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพประเภทน้ำพุร้อนธรรมชาติ โดยชุมชนในจังหวัดเชียงใหม่ รวมถึงงานวิจัยและประเภทการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพจังหวัดเชียงใหม่

สรุปและข้อเสนอแนะ

นักท่องเที่ยวแสดงความคิดเห็นด้านบวกมากกว่าด้านลบ ส่วนการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัดเชียงใหม่ในระยะ 10 ปี ตั้งแต่ ปี 2558 -2568 โดยประเภทยานิพนธ์ที่เผยแพร่ ได้แก่ บทความวิจัยในฐานข้อมูล TCI (Thailand Citation Index) และ วิทยานิพนธ์ (thesis) โดยมีหัวข้อวิจัยที่ศึกษาได้แก่ ด้านศักยภาพส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและด้านการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ปัจจัยด้านความพึงพอใจและแรงจูงใจและด้านพฤติกรรมนักท่องเที่ยวและการตลาด ผลการสังเคราะห์สามารถนำไปใช้ในการส่งเสริมและพัฒนการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพจังหวัดเชียงใหม่ สามารถแบ่งได้เป็น 6 ประเด็น ได้แก่ 1.ด้านศักยภาพส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ 2.ด้านการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว 3.การสร้างภาพลักษณ์ 4. การสร้างแรงจูงใจ 5.ด้านพฤติกรรมนักท่องเที่ยว 6.ด้านการตลาด

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

1. ควรมีการการจัดทำแผนกลยุทธ์การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแบบบูรณาการ โดยผลการวิจัยพบว่าการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในจังหวัดเชียงใหม่ยังขาดการบริหารจัดการที่เป็นระบบและต่อเนื่อง ดังนั้นควรมีการจัดทำแผนกลยุทธ์ที่เชื่อมโยงระหว่างหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และชุมชนท้องถิ่น เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างมีทิศทางและยั่งยืน โดยแผนกลยุทธ์ควรครอบคลุมทั้งด้านการบริการ การตลาด การพัฒนาบุคลากร และการสร้างภาพลักษณ์ของจังหวัดในฐานะศูนย์กลางการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ
2. ควรมีการการพัฒนานองค์ความรู้และมาตรฐานบริการด้านสุขภาพให้ได้ตามเกณฑ์สากล เพื่อเป็นการยกระดับคุณภาพของการบริการด้านสุขภาพให้สามารถแข่งขันได้ในระดับนานาชาติ ควรมีการพัฒนานองค์ความรู้ทั้งในด้านการแพทย์แผนไทย สมุนไพร และการบริการสปา รวมถึงการกำหนดมาตรฐานการให้บริการที่ชัดเจนและเป็นที่ยอมรับในระดับสากล ซึ่งจะช่วยสร้างความเชื่อมั่นให้กับนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ
3. ควรมีการการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการประชาสัมพันธ์การใช้เทคโนโลยีดิจิทัล เช่น เว็บไซต์แอปพลิเคชัน และโซเชียลมีเดีย ถือเป็นเครื่องมือสำคัญในการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัดเชียงใหม่ให้เป็นที่รู้จักในวงกว้าง การนำเสนอข้อมูลที่น่าสนใจและตรงกับความต้องการของกลุ่มเป้าหมายจะช่วยเพิ่มจำนวนผู้มาใช้บริการและสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้กับจังหวัดเชียงใหม่
4. ควรมีการการพัฒนาศูนย์กลางที่มีทักษะเฉพาะทางอย่างต่อเนื่อง โดยจากผลการวิจัยพบว่าจังหวัดเชียงใหม่ยังขาดบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะทางในด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ดังนั้นควรมีการจัดอบรมและพัฒนาทักษะให้กับผู้ให้บริการอย่างต่อเนื่อง ทั้งในด้านเทคนิคการนวด การใช้สมุนไพร การดูแลสุขภาพแบบองค์รวม และการสื่อสารกับนักท่องเที่ยว เพื่อให้สามารถตอบสนองต่อความต้องการของผู้ใช้บริการได้อย่างมีประสิทธิภาพ
5. ควรมีการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในมิติวัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม และเศรษฐกิจ ซึ่งการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพไม่ควรจำกัดอยู่เพียงแค่การให้บริการด้านสุขภาพเท่านั้น แต่ควรเชื่อมโยงกับมิติอื่นๆ เช่น การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม การส่งเสริมวัฒนธรรมท้องถิ่น และการสร้างรายได้ให้กับชุมชน การออกแบบกิจกรรมที่ผสมผสานระหว่างการรักษาสุขภาพกับการเรียนรู้วิถีชีวิตท้องถิ่นจะช่วยสร้างประสบการณ์ที่มีคุณค่าและส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ควรมีการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพที่ครอบคลุมทั้งด้านการบริการ การตลาด การพัฒนาทุนมนุษย์ และการสร้างภาพลักษณ์ของจังหวัดเชียงใหม่ในฐานะศูนย์กลางสุขภาพระดับภูมิภาค โดยสำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดเชียงใหม่ ร่วมกับองค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่ และสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดเชียงใหม่ ควรเป็นหน่วยงานหลักในการขับเคลื่อนแผนดังกล่าว พร้อมเปิดพื้นที่ให้ภาคเอกชนและชุมชนมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง

การวิเคราะห์ความคิดเห็นนักท่องเที่ยวและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัดเชียงใหม่ :
แนวทางสู่การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ

2. ควรมีการพัฒนามาตรฐานบริการสุขภาพและการอบรมบุคลากรเฉพาะทาง เนื่องจากข้อจำกัดด้านบุคลากรที่มีทักษะเฉพาะทางไม่เพียงพอ ควรมีการจัดตั้งโครงการอบรมและพัฒนาศักยภาพบุคลากรด้านการแพทย์แผนไทย สปา และสมุนไพร โดยกรมพัฒนาฝีมือแรงงานร่วมกับกรมสนับสนุนบริการสุขภาพ และสถาบันการศึกษาท้องถิ่น เช่น มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เพื่อยกระดับมาตรฐานบริการให้เป็นไปตามเกณฑ์สากล และสร้างความเชื่อมั่นให้กับนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและต่างชาติ

3. ควรมีการส่งเสริมการประชาสัมพันธ์ผ่านเทคโนโลยีดิจิทัลและการตลาดเชิงสร้างสรรค์ เพื่อเพิ่มการรับรู้และดึงดูดนักท่องเที่ยวกลุ่มเป้าหมาย ควรมีการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัดเชียงใหม่อย่างมีประสิทธิภาพ โดยการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) สำนักงานเชียงใหม่ ควรเป็นหน่วยงานหลักในการออกแบบแคมเปญการตลาดเชิงสร้างสรรค์ผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์ เช่น เว็บไซต์ แอปพลิเคชัน และโซเชียลมีเดีย พร้อมทั้งส่งเสริมการสร้างแบรนด์ “Chiang Mai Wellness Destination” ให้เป็นที่รู้จักในระดับนานาชาติ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาวิจัยเชิงลึก ในประเด็นที่ยังมีงานวิจัยอยู่ไม่มาก เช่น แรงจูงใจและพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวต่างชาติกลุ่มใหม่
2. ควรขยายขอบเขตการเก็บข้อมูลความคิดเห็นนักท่องเที่ยวไปยังแพลตฟอร์มอื่นๆ นอกเหนือจาก TripAdvisor เพื่อให้ได้มุมมองที่ครอบคลุมมากขึ้น
3. ควรมีการศึกษาในรูปแบบวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) เพื่อทดลองนำแนวทางการส่งเสริมที่ได้จากการวิจัยนี้ไปปฏิบัติและประเมินผลจริง

บรรณานุกรม

งามนิจ แสนนำพล, มณวิภา ยาเจริญ, และ จารุณี ศรีบุรี. (2566). รูปแบบการท่องเที่ยวสุขภาพเชิงสร้างสรรค์บนฐานองค์ความรู้การแพทย์พื้นบ้านและภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชนตำบลป่าเมี่ยง อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่. *วารสารวิชาการวิทยาลัยบริหารศาสตร์*, 6(3), 152–166.

<https://so05.tci-thaijo.org/index.php/SASAJ/article/view/263146>

ชญาณิศา วงษ์พันธุ์. (2565). แนวทางการใช้ธุรกิจสปาเพื่อเพิ่มความแข็งแกร่งในการเป็นจุดหมายปลายทางของการท่องเที่ยวจังหวัดเชียงใหม่ [วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยพะเยา].

<https://updc.up.ac.th/handle/123456789/375>

ชญาณิศา วงษ์พันธุ์, ขวสิริ ฦ กลาง, และ เสรี วงษ์มณฑา. (2565). คุณภาพการให้บริการที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการธุรกิจสปาของนักท่องเที่ยวชาวไทยในจังหวัดเชียงใหม่. *วารสารร่มพญักษ์ มหาวิทยาลัยเกริก*, 40(2), 89–106.

- ณิษรัตน์ อริญชัยชนโชติ, และ นัทธ์หทัย ต้นสุหัช. (2566). กลยุทธ์ทางการตลาดในช่วงการระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 ต่อการใช้บริการสปาของลูกค้าในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่. *วารสารมหาวิทยาลัยพายัพ*, 33(2), 170–184. <https://so05.tci-thaijo.org/index.php/pyu/article/view/269495>
- ธัญญา พรหมบุรณย์, และ นฤมล กิมภากรณ์. (2558). ปัจจัยที่มีผลต่อประสบการณ์ของนักท่องเที่ยวเชิงนิเวศวัฒนธรรม และสุขภาพในกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 1 ของประเทศไทย: เชียงใหม่ ลำพูน ลำปาง แม่ฮ่องสอน. *วารสารการบริการและการท่องเที่ยวไทย*, 10(1), 71–87. <https://so04.tci-thaijo.org/index.php/tourismtaat/article/view/35509>
- นัทธ์หทัย เกาตระกุล, และ ภัทรพรรณ วรรณลักษณ์. (2563). การตัดสินใจท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวไทยในแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในจังหวัดเชียงใหม่. *วารสารมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ*, 26(2), 72–83. <https://he01.tci-thaijo.org/index.php/CUTJ/article/view/236377>
- พรทิพย์ บุญเที่ยงธรรม, มนต์ศิระ จรูญสิทธิ์, ยური โชคสวนทรัพย์, ศิริพร อำไพลาภสุข, และ ภควดี วรรณพฤกษ์. (2568). การวิเคราะห์ความคิดเห็นนักท่องเที่ยวและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวธรรมชาติของจังหวัดระนอง: แนวทางสู่การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ. *วารสารการบริหารและสังคมศาสตร์ปริทรรศน์*, 8(2), 185–198. <https://so03.tci-thaijo.org/index.php/assr/article/view/286182>
- บุษราภรณ์ กอบกิจพานิชผล, และ อธิพันธ์ ทศนิยม. (2565). การวิเคราะห์โอกาสและแนวทางการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพประเภทน้ำพุร้อนธรรมชาติโดยชุมชนในจังหวัดเชียงใหม่เพื่อรองรับการท่องเที่ยววิถีใหม่. *มนุษยศาสตร์สาร มหาวิทยาลัยเชียงใหม่*, 23(2), 104–135. <https://so03.tci-thaijo.org/index.php/JHUMANS/article/view/259406>
- ปัทมพร อิมวิทยา, และ ศรัญญา กันตะบุตร. (2564). แรงจูงใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยเจเนอเรชันวายต่อการท่องเที่ยวเชิงส่งเสริมสุขภาพในจังหวัดเชียงใหม่. *วารสารบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่*, 7(3), 296–303. https://apps.cmubs.cmu.ac.th/academic/ittipon/is/articles_file/25641116135854.pdf
- ประทีป พิษทองกลาง, พิมลพรรณ ปันทะเลิศ, ชิมมเรศ บริสุทธิ์, และ กมลรส วรรณพรม. (2561). การจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของบ้านไร่กองขิง อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่. *วารสารวิชาการสถาบันการพลศึกษา*, 10(2), 133–144. <https://he02.tci-thaijo.org/index.php/TNSUJournal/article/view/248623>
- มนไท เหมบุญ. (2564). พฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของชาวไทยผู้ที่สนใจท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงใหม่. *วารสารวิชาการสารศาสตร์ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*, 4(3), 664–677. <https://so05.tci-thaijo.org/index.php/sarasatr/article/view/253309>

การวิเคราะห์ความคิดเห็นนักท่องเที่ยวและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิง สุขภาพของจังหวัดเชียงใหม่ :
แนวทางสู่การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ

รัมภ์รดา สารอุป, และ มณฑาทิ ชุบชวงค์. (2564). การศึกษาความพึงพอใจต่อแหล่งท่องเที่ยวที่ส่งผลต่อการกลับมาเยือนซ้ำ ณ บ่อน้ำพุร้อนฝาง อุทยานแห่งชาติดอยฟ้าห่มปก จังหวัดเชียงใหม่.

วารสารวิชาการวิทยาลัยสันตพล, 7(1), 136–146.

<https://so05.tci-thaijo.org/index.php/scaj/article/view/246773>

สุประภาดา สายะพันธ์, และ สุมาลี พุ่มภิญโญ. (2567). การศึกษาความเป็นไปได้ของธุรกิจสปาไทยเพื่อรองรับการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในจังหวัดเชียงใหม่. วารสารสังคมศาสตร์ปัญญาพัฒน์, 6(2), 297–308.

<https://so06.tci-thaijo.org/index.php/JSSP/article/view/266253>

สุวิชา ศรีถาน, ปรีดา ไชยา, และ เอมอร ดิสปัญญา. (2565). การศึกษาแพทย์แผนไทยเพื่อการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ: การนวด การอบ และการประคบสมุนไพรไทย อำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่.

วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม, 12(3), 111–124.

<https://so03.tci-thaijo.org/index.php/npuj/article/view/264144>